

4. Освіта дорослих: світові тенденції, українські реалії та перспективи : монографія / за заг. ред. акад. Н. Г. Ничкало, акад. І. Ф. Прокопенка. Київ — Харків : Інститут освіти дорослих імені І. Зязюна НАПН України, Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, 2020. 544 с. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/bitstream/123456789/4986/1/%D0%9F%D1%80%D0%BE%D0%BA%D0%BE%D0%BF%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE%20%D0%90.%20%D0%86.%2C%20%D0%94%D0%BE%D1%86%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE%20%D0%A1.%20%D0%9E.%20%20%D0%86%D0%9A%D0%A2%20%D0%B2%20%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D1%96%20%D0%B4%D0%BE%D1%80%D0%BE%D1%81%D0%BB%D0%B8%D1%85.pdf> (дата звернення: 09.10.2022).

■ РОЗВИТОК АНДРАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГІЧНОГО ПЕРСОНАЛУ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Ігор Петрович Радомський,

старший науковий співробітник відділу андрагогіки
Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих
імені Івана Зязюна НАПН України,
кандидат педагогічних наук, доцент,
м. Київ,
radomski@ukr.net

Важливою запорукою динамічного розвитку сучасного суспільства є підготовка компетентних, висококваліфікованих фахівців, конкурентоспроможних на ринку праці, а для цього педагогічний персонал закладів освіти, які здійснюють підготовку таких фахівців, своєю чергою, має володіти високим рівнем професійної компетентності. Тому в закладах вищої освіти значна увага приділяється формуванню та розвитку професійної компетентності науково-педагогічного складу.

На думку М. Головань, професійна компетентність — це інтегративне утворення особистості, що поєднує в собі сукупність

знань, умінь, навичок, досвіду і особистісних якостей, які обумовлюють готовність і здатність особистості діяти у складній ситуації та вирішувати професійні завдання з високим ступенем невизначеності; здатність до досягнення якісного результату праці, ставлення до професії як до цінності [1].

Професійна компетентність педагога — це складний комплекс, який містить професійні знання, вміння, навички, готовність до діяльності, а також цілу низку професійно важливих особистісних якостей, таких як: креативність, мобільність, комунікабельність, толерантність, урівноваженість, чуйність, доброзичливість, прагнення до самопізнання, саморозвитку і самореалізації, саморефлексії тощо [2, с. 13].

Професійна компетентність викладача закладу вищої освіти — це складне інтегративно-динамічне особистісне утворення, що складається з ієрархічно взаємопов'язаних функціонально-особистісного і структурно-особистісного ресурсів, що виявляються у рівні розвитку основних (когнітивного та діяльнісного) і тих, що підтримують (мотиваційного, емоційно-вольового та ціннісно-рефлексивного), компонентів, що дають викладачу змогу впевнено реалізовувати посадові функції адекватно педагогічній ситуації [2, с. 21].

Важливою складовою професійної компетентності викладача закладу вищої освіти є андрагогічна компетентність. У вузькому розумінні її можна розглядати як психолого-педагогічну компетентність андрагога, що уособлює готовність (практичну й теоретичну) до професійної діяльності, спрямованої на сприяння особистісному та професійному розвитку різних категорій дорослих в умовах формальної і неформальної освіти на основі врахування специфіки навчання цільових груп дорослих учнів [3, с. 63].

Ми погоджуємось із вітчизняними науковцями (О. Дубасенюк, О. Самойленко) в тому, що розвиток андрагогічної компетентності це динамічний процес засвоєння та модернізації професійного досвіду, який призводить до розвитку індивідуальних професійних якостей, накопичення професійного досвіду та передбачає неперервний розвиток та самовдосконалення.

Дослідниці зазначають, що андрагогічна компетентність містить:

- знання особливостей дорослого як суб'єкта освітньої діяльності з його правом на вибір змісту освіти;

- розуміння особливостей освіти дорослих, відмінностей між процесом навчання дітей і дорослих;
- володіння освітніми технологіями, які адекватні особливостям позицій дорослих учнів (інтерактивними, імітаційно-моделюючими, проектними та ін.), методиками отримання зворотного зв'язку;
- здатність до взаємодії, заснованої на партнерській участі, вміння чинити формотворчий вплив на дорослих, не виходячи за межі партнерської співпраці з ними; оцінювати потенціал дорослих до просування у професійному та особистісному плані;
- уміння підтримувати успіх дорослих («евристичний оптимізм»);
- уміння висувати проблеми, практично значущі для дорослих учнів, стимулювати рефлексивний підхід дорослих до власного досвіду через діалог з іншими;
- уміння поєднувати формальні та неформальні підходи до навчання, створювати атмосферу співробітництва, відкритості;
- здатність реалізувати освітній запит дорослих учнів з урахуванням їх конкретного досвіду і системи значущих цінностей при одночасному прагненні до розвитку, поглиблення цього запиту і цінностей [4, с. 207].

Науковці О. Аніщенко, О. Баніт та Т. Калюжна визначають, що андрагогічна компетентність педагогічного персоналу у сфері освіти дорослих вибудовується на низці структурних компонентів, серед яких ключовими є: ціннісно-мотиваційний, когнітивно-змістовий, рефлексивно-оцінний та операційно-діяльнісний.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Головань М. С. Компетентнісний підхід як методологічна основа вищої професійної освіти. *Психологія: реальність і перспективи* : збірник наукових праць Рівненського державного гуманітарного університету. Вип. 1. Рівне : РДГУ, 2011. С. 53–56.

2. Професійно-педагогічна компетентність викладача вищого навчального закладу : навч. посіб. / за ред. І. Л. Холковської. Вінниця : ТОВ «Нілан ЛТД», 2017. 144 с.

3. Аніщенко О. В., Баніт О. В., Калюжна Т. Г. Андрагогічна компетентність педагогічного персоналу у сфері освіти дорослих: сутнісний аспект. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи* : зб. наук. праць. Київ, 2021. № 2. С. 63–72.

4. Дубасенюк О. А., Самойленко О. А. Основи андрагогіки (для фахівців у галузі освіти дорослих) : навч.-метод. посіб. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2020. 247 с.

■ ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ПЕДАГОГА В УМОВАХ ВІДКРИТОЇ ОСВІТИ

Ганна Володимирівна Рябцева,

спеціалістка першої категорії, викладачка
Глухівського агротехнічного фахового коледжу
Сумського національного аграрного університету,
м. Глухів,
mila31068@gmail.com

Освітня галузь активно трансформується. Масовий перехід національних систем освіти в єдиний освітньо-інформаційний простір став вимушеною необхідністю, здоров'язбережним заходом. Відбувся справжній вибух у розвитку дистанційної освіти, змішаного навчання, що спричинив активну розробку електронних платформ, програмного забезпечення та електронних освітніх ресурсів, розширив комунікаційні можливості, тобто зробив освіту відкритою, а проблему безперервного професійного розвитку педагогічних і науково-педагогічних працівників у таких умовах — актуальною [1].

Відкрита освіта — це складна соціальна система, основа якої — цілеспрямована інтенсивна самостійна робота студентів, які можуть вчитися в зручному для себе часі та місці; система, де викладач координує, коректує та консультує здобувачів освіти за допомогою інформаційних і телекомунікаційних технологій.

Відкрита освіта має на меті поліпшити за допомогою нових технологій традиційний навчальний процес, відкрити для нього нові можливості, а не пропонує якоїсь «альтернативи» традиційній освіті. Відкрита освіта з усіма її технічними й організаційними новаціями має цілковито традиційну мету — передавати